

NEW YORK TIMES BESTSELLER

WILLIAM LANDAY

JACOB VÉDELMEBEN

„LEBILINCSELŐ...

*A sokkoló befejezés után az olvasók
az állukig húzzák a takarót,
hogy elmúljon a kísérteties borzongás.”*

– PEOPLE

*finep
selection*

WILLIAM LANDAY

JACOB VÉDELMÉBEN

WILLIAM LANDAY

JACOB VÉDELMEBEN

Első kiadás

Könyvmolyképző Kiadó, Szeged, 2013

Írta: William Landay
A mű eredeti címe: Defending Jacob

A művet eredetileg kiadta:
Dell Books, an imprint of the Random House Publishing Group

Fordította: Molnár Edit
A szöveget gondozta: Egyed Erika

Copyright © 2012 by William Landay
Jacket art and design © Carlos Beltrán

ISSN 2061-9332
ISBN 978 963 373 359 2

© Kiadta a Könyvmolyképző Kiadó, 2013-ban
Cím: 6701 Szeged, Pf. 784
Tel.: (62) 551-132, Fax: (62) 551-139
E-mail: info@konyvmolykepzo.hu
www.konyvmolykepzo.hu
Felelős kiadó: A. Katona Ildikó

Műszaki szerkesztők: Zsibrita László, Gerencsér Gábor
Korrektorok: Gera Zsuzsa, Széll Katalin
Nyomta és kötötte a Kinizsi Nyomda Kft., Debrecen
Felelős vezető: Bördös János ügyvezető igazgató

Minden jog fenntartva, beleértve a sokszorosítás, a mű bővített, illetve rövidített kiadásának jogát is. A kiadó írásbeli engedélye nélkül sem a teljes mű, sem annak része semmilyen formában – akár elektronikusan vagy mechanikusan, beleértve a fénymásolást és bármilyen adattárolást – nem sokszorosítható.

Első rész

„Fontos, hogy reális elvárásaink legyenek a büntető törvénykönyvvel szemben... Egyszerűen képzeljük el, hogy visszarepülünk az időben, és találkozunk Ádám ősapánkkal, az ember alacsony termetű, buján szőrös, épphogy csak két lábra emelkedett elődjével, aki nagyjából hárommillió évvel ezelőtt az afrikai szavannán vadászott élelem után. Most egyezzünk meg abban, hogy tetszésünk szerint különféle törvényekkel segítjük ennek az okos kis lénynek az életét, miközben persze ügyelünk rá, hogy ne kényeztessük el túlságosan.”

REYNARD THOMPSON

Az emberi erőszak általános elmélete (1921)

1. | A nagy esküdszék előtt

Mr. Logiudice: Kérem a nevét!

Tanú: Andrew Barber.

Mr. Logiudice: Foglalkozása, Mr. Barber?

Tanú: 22 évig voltam megyei helyettes kerületi
ügyész.

Mr. Logiudice: Csak „volt”? És most mi a foglalkozása?

Tanú: Azt hiszem, önök úgy mondanák, hogy munka-
nélküli.

2008 ÁPRILISÁBAN Neal Logiudice végül beidézt a nagy esküdszék elé. Ám akkor már késő volt. Az esetet tekintve mindenképpen, de Logiudice szempontjából is. A hírneve visszavonhatatlanul besározódott, és ezzel együtt a karrierje is derékba tört. Az az ügyész, akinek csorba esik a hírnevén, húzhatja még egy darabig, de a kollégái lesben állnak, mint a farkasok, és az első adandó alkalommal elmarják a falkától. Így megy ez: a helyettes kerületi ügyész ma még pótolhatatlan, ám holnapra mindenki elfelejti a nevét.

Mindig is kedveltem Neal Logiudice-t¹. Tizenkét évvel az eset előtt, friss diplomásként került a kerületi ügyészséghez. Huszonkilenc éves volt, alacsony, kopaszodó, köpcös. A szája tele fogakkal, erőszakkal kellett csukva tartania, mint egy degeszre tömött bőröndöt, ami savanyú, örökké elégedetlen arckifejezést kölcsönzött neki. Mindig nyaggattam, hogy ne vágjon ilyen képet az esküdtszék előtt – senki sem szereti a kukacoskodókat –, de hiába. Logiudice fejcsoválva állt fel a tárgyalóteremben, és úgy préselte össze az ajkát, mint egy tanítónő vagy egy pap, amitől minden esküdt erős késztetést érzett, hogy ellene szavazzon. A hivatalban Logiudice jókora szarkeverő és seggnyaló hírében állt. Sokat cikizték. A többi helyettes kerületi ügyész folyamatosan csesztette, de mindenki mástól is megkapta a magáét, még azoktól is, akik csak közvetetten álltak kapcsolatban a hivatallal: zsaruktól, hivatalnokoktól, titkárnőktől – olyan emberektől, akik általában leplezni szokták az ügyészek iránti megvetésüket. Milhouse-nak csúfolták *A Simpson család* egyik nyomringer szereplője után, de a rendes nevét is ezerféleképpen csavarták ki: LáFosisz, LáFlúgisz, Sid Vicious², Okostojás, s a többi, s a többi. Én viszont alapjában véve szimpatikusnak találtam a fickót. Ő egyszerűen naiv volt. A legjobb szándékkal tett tönkre emberéleteket anélkül, hogy akár egy álmatlan éjszakája lett volna emiatt. Elvégre, rosszfiúkat üldözött. Ez az Ügyészek Nagy Tévedése – *Csak rosszfiúk lehetnek, hiszen vádat emelek ellenük* –, és nem Logiudice az egyetlen ember, aki beleesett ebbe a csapdába, ezért megbocsátottam neki, hogy próbál igazságos lenni. Majdhogynem kedveltem őt. Méghozzá a furcsaságai, a kimondhatatlan neve, a csálé fogai –

¹ Ejtisd: *la-dzsú-disz*.

² Angol zenész, a Sex Pistols punkegyüttes basszusgitárosaként vált ismertté. Egy felmérésen minden idők legvitatottabb zenészeinek szavazták meg.

amelyeket a társai már rég drága fogszabályzóval zaboláztak volna meg, természetesen anyuci és apuci pénzéből – meg a leplezetlen ambíciója miatt. Volt benne valami. Egyfajta határozottság, ahogyan a rengeteg elutasítás ellenére is talpon maradt és nem tágitott. Látszott rajta, hogy első generációs értelmiségi, aki elszántan igyekszik elérni mindazt, amit másoknak tálcán kínál az élet. Ebből a szempontból, de *csakis* ebből, kifejezetten hasonlítottunk egymásra.

Tizenkét évvel azután, hogy a hivatalhoz került, minden furcsasága ellenére végül elérte, amit akart. Vagyis, majdnem elérte. Neal Logiudice első helyettes lett, a Middlesexi Kerületi Ügyészi Hivatal második számú embere, a kerületi ügyész jobbkeze és vezető büntetőjogász. Ő vette át tőlem az ügyet – a zöldfülű, aki valamikor azt mondta nekem: „Andy, egyszer majd én is *olyan* akarok lenni, mint te.”

Tudhattam volna, hogy ez lesz a vége.

Aznap reggel az esküdtek komor, gondterhes hangulatban voltak. Harminc-egynéhány férfi és nő, akinek nem volt annyi esze, hogy kibúvót találjon, összezsúfolódva ült a teremben az iskolai székeken, amelyeken könnycsepp alakú felhajtható asztalka helyettesítette a karfát. Most jutott el a tudatukig, mire is vállalkoztak tulajdonképpen. A nagy esküdtszék megbízatása több hónapra szól, de a tagjai viszonylag hamar rájönnek, mi a buli lényege: megvádolni, rámutatni, megnevezni a gonoszt.

A nagy esküdtszéki eljárás nem per. Nincs jelen sem bíró, sem védőügyvéd. Az ügyész a központi figura. Az eljárás vizsgálati célokat szolgál, és elméletben az ügyész erejét hivatott felmérni, mivel a nagy esküdtszék dönti el, az ügyésznek elég bizonyíték áll-e a rendelkezésére, hogy vádat emeljen a gyanúsított ellen. Ha a bizonyítékok megfelelőek, a nagy esküdtszék elfogadja az ügyész vádiratát,

amely közvetlen belépőt jelent a Legfelsőbb Bíróságra. Ha nem, akkor nincs vádemelési javaslat, és az ügy véget ér, mielőtt elkezdődhetne. Ez utóbbi azonban nem sűrűn fordul elő a gyakorlatban. A nagy esküdszék rendszerint vádat emel. Hogy miért? Mert csak a történet egyik oldalát ismeri.

Ebben az esetben azonban a nagy esküdszék tudta, hogy Logiudice-nak nincs ügye. Ma nincs. Azok után, ami történt, nem fog kiderülni az igazság, már ha ezekre a poshadt és agyonmachinált bizonyítékokra kell támaszkodni. Több mint egy év telt el az eset óta – valamivel több mint tizenkét hónapja egy tizennégy éves fiút holtan találtak az erdőben, három, szabályos vonalat alkotó szúrt sebbel a mellkasán. Mintha háromágú szigonnyal döfték volna le. De a megfelelő pillanat elmúlt. Közbeszóltak a körülmények. Késő volt, és ezt a nagy esküdszék is tudta.

Én is tudtam.

Csak Logiudice volt rendíthetetlen. A rá jellemző idegesítő mozdulattal préselte össze a száját. Belelapozott sárga jegyzettömbjébe, a következő kérdésen gondolkodott. Pontosan úgy csinálta, ahogy tanítottam. Az én hangom duruzsolt a fülébe: *Nem baj, ha gyenge lábakon áll az ügy. Ne téj el a szabályoktól. Játssz úgy, ahogyan az elmúlt ötszáz-egynéhány évben szokás! Azt az ösztönös taktikát válaszd, ami a keresztkérdések alapja – téveszd meg, kerítsd be, nyírd ki!*

– Emlékszik még, kitől hallott először a Rifkin fiú meggyilkolásáról?

– Igen.

– Mesélje el!

– Kaptam egy hívást, azt hiszem, először a CPAC-től. Ez az állami rendőrség. Aztán rögtön utána még kettőt, az egyiket a newtoni rendőrségtől, a másikat pedig az ügyeletes kerületi ügyésztől.

Lehet, hogy rossz a sorrend, de gyakorlatilag folyamatosan csörgött a telefonom.

– Mikor volt ez?

– 2007. április 12-én, csütörtökön, délelőtt kilenc körül, rögtön azután, hogy megtalálták a holttestet.

– Miért önt hívták?

– Én voltam az első számú helyettes. Nálam jelentették az összes gyilkosságot, ami a megyében történt. Ez a szokásos eljárás.

– De nem tartott meg minden ügyet, ugye? Nem ön vizsgált ki és vitt bíróság elé minden emberölési ügyet.

– Nem, természetesen nem. Időm sem lett volna rá. Nagyon kevés emberölési ügyet osztottam magamra. A javát átadtam a kollégáimnak.

– De ezt megtartotta.

– Igen.

– Rögtön eldöntötte, hogy megtartja, vagy utólag határozott így?

– Szinte azonnal eldöntöttem.

– Miért? Miért pont ezt az ügyet tartotta meg magának?

– Volt egy megállapodásunk a kerületi ügyésszel, Lynn Canavan-nal, hogy bizonyos ügyekben személyesen járok el.

– Milyen ügyekben?

– Kiemelt ügyekben.

– Miért pont ön?

– Én voltam a vezető büntetőjogász a hivatalban. A kerületi ügyész azt akarta, hogy a fontos ügyek megfelelő kezekbe kerüljenek.

– Ki dönti el, mi számít kiemelt ügynek?

– Elsősorban én. Természetesen a kerületi ügyésszel egyeztetve, de az elején elég gyorsan pörögnek az események. Ilyenkor nincs idő a személyes egyeztetésre.

- Szóval, *ön* döntött úgy, hogy a Rifkin-gyilkosság kiemelt ügy?
- Természetesen.
- Miért?
- Mert kiskorút öltek meg. Attól is tartottunk, hogy a média esetleg felfújja az ügyet. Megvolt rá az esély. A büntett egy gazdag városban történt, és egy gazdag fiú volt az áldozat. Nem ez volt az első példa. Az elején még mi sem tudtuk pontosan, mi állhat a háttérben. Bizonyos jelek arra mutattak, hogy iskolai öldöklésről lehetett szó. Ám alapjában véve, fogalmunk sem volt, mivel állunk szemben, csak valahogy búzlott a dolog. Ha kiderült volna, hogy az ügy kisebb horderejű, rögtön továbbadom, de meg kellett győződnöm róla, hogy minden előírászerűen zajlik.
- Tájékoztatta a kerületi ügyészt, hogy elfogult az ügyben?
- Nem.
- Miért nem?
- Mert nem voltam elfogult.
- A halott fiú nem az ön fia, Jacob osztálytársa volt?
- Az volt, de én nem ismertem az áldozatot. Amennyire én tudom, Jacob sem ismerte igazán. Még csak nem is említette a nevét.
- Ön nem ismerte a gyereket. Rendben van. De azt tudta, hogy ugyanazon város ugyanazon középiskolájába jártak, ugyanabba az osztályba?
- Igen.
- És még ekkor sem gondolta, hogy elfogult az ügyben? Nem gondolta, hogy mások esetleg kétségbe vonhatják a tárgyilagosságát?
- Nem. Természetesen nem.
- Még így utólag sem? Továbbra is kitart emellett? Utólag sem érzi úgy, hogy a körülmények az elfogultság látszatát keltették?

– Nem, semmi elítélendőt nem éreztem a dologban. Semmi szokatlant. Hogy ugyanabban a városban laktam, mint ahol a gyilkosság történt? Ez még *előnyömre* is szolgált. Kisebb megyék esetében gyakran előfordul, hogy az ügyész tagja a közösségnek, ahol a bűncselekmény történik, és személyesen ismeri az érintetteket. Na és? Annál *hamarabb* el akarja kapni a gyilkost. Ez nem elfogultság. Nézze, ha szigorúan vesszük a dolgot, én minden gyilkosságban elfogult vagyok. Ez a munkám. Egy brutális, nagyon brutális bűncselekményről beszélünk, s nekem az volt a dolgom, hogy intézkedjek. Minden igyekezetemmel ezen voltam.

– Rendben. – Logiudice a jegyzeteibe pillantott. Nincs értelme a vallomástétel legelején letámadni a tanút. Logiudice, ez nem is kérdés, később biztosan visszatér majd erre a pontra, ha kellőképpen kifárasztott. Most az volt az érdeke, hogy lecsillapítsa a kedélyeket.

– Ismeri a jogait?

– Természetesen.

– És lemondott róluk.

– Láthatja. Hiszen itt vagyok. Beszélék.

Halk kuncogás az esküdtszék sorai között.

Logiudice letette a jegyzetömbjét, és ezzel, úgy tűnt, egy pillanatra kilépett a szerepéből.

– Mr. Barber! Andy! Hadd kérdezzem meg, miért nem él a jogai-val? Miért nem hallgat? – *Én ezt tenném a helyében*, lógott a levegőben kimondatlanul.

Egy pillanatra azt hittem, ez is a taktika része, ez is csak színjáték. De Logiudice őszintének tűnt. Félt, hogy készülök valamire. Nem akarta, hogy behúzzam a csőbe, nem akart megszégyenülni.

– Nem akarok hallgatni – szólaltam meg. – Azt akarom, hogy kiderüljön az igazság.

– Bármí áron?

– Hiszek az igazságszolgáltatásban, ahogy ön és a többi jelenlévő is.

Ez nem volt teljesen igaz. Nem hiszek az igazságszolgáltatásban, pontosabban azt nem igazán hiszem, hogy hitelt érdemlően fel tudja tárni az igazságot. Egyetlen jogász sem képes erre. Mindenki tudja, hogy rengeteg a hiba, rengeteg a félresiklott ügy. Az esküdtek döntése merő találgatás, amit, gondolom, általában a jó szándék vezérel, de hiába, nem lehet egyszerű szavazással megkülönböztetni a tényeket a kitalációktól. És mégis, mindezek ellenére, hiszek magának a rituálénak az erejében. Hiszek a szinte vallási jelképekben, a fekete talárban, a görög templomokat idéző márványoszlopos bíróságokban. A bírósági tárgyalás tulajdonképpen mise. Együtt imádkozunk azért, hogy helyesen cselekedjünk és elhárítsuk a veszélyt, és ezt tesszük akkor is, ha nem vagyunk biztosak benne, hogy imáink meghallgatásra találnak.

Logiudice persze nem hitt az ilyen fellengzős baromságokban. Ő a jogászok kétpólusú világában élt – bűnös vagy ártatlan –, és nem akart kiengedni a karmai közül.

– Hisz az igazságszolgáltatásban? – húzta el a száját. – Jól van, Andy, akkor térjünk a tárgyra! Hagyjuk, hogy az igazságszolgáltatás tegye a dolgát – mosolygott rá tudálékosan az esküdtekre.

Ez az, Neal! Ne hagyd, hogy a tanú az ágyába cibálja az esküdteket, ha *te* is az ágyadba cibálhatod őket. Csábítsd el őket, és simulj hozzájuk a takaró alatt, a tanú meg hadd dideregen a hidegben. Gúnyosan elmosolyodtam. Ha tehetem, biztosan felállok, és tapsolni kezdek, mert pontosan erre tanítottam Logiudice-t. Nem tagadhatom meg magamtól ezt a kis atyai büszkeséget. Nem végeztem rossz munkát, egész jól kikupáltam Neal Logiudice-t.

– Gyerünk már! – kezdtem csókolgatni az esküdtek nyakát. – Hagyjuk a rizsát, és vágjunk bele, Neal!

Logiudice jelentősegteljes pillantást vetett rám, majd fogta a sárga jegyzettömbjét, és belemerült, a megfelelő pillanatra várva. Mint-ha neonfelirat villogott volna a homlokán: *Téveszd meg, kerítsd be, nyírd ki!*

– Rendben – mondta –, folytassuk azzal, mi történt a gyilkosságot követően!

2. | A mieink

2007 áprilisa: tizenkét hónappal korábban.

RIFKIN MEGNYITOTTA HÁZÁT A SIVÁRA, a zsidó gyászhetre érkezők előtt. Úgy tűnt, az egész város tiszteletét teszi. Nem hagyták magukra a családot a gyászában. A fiú siratása éppúgy, ahogy a meggyilkolása is, közösségi eseménynek számított. A ház annyira megtelt, hogy amikor a beszélgetés moraja kissé felerősödött, a látogatónak az a kínos érzése támadt, hogy társasági összejövetelbe csöppent, amíg a tömeg – mintha egy láthatatlan kéz lejjebb tekerte volna a hangerőt – egy emberként suttogóra nem fogta.

Bocsánatkérő arckifejezéssel, sűrű mentegetőzések közepette furakodtam keresztül a tömegen, ide-oda cikázva a vendégek között.

Az emberek kíváncsian bámultak rám.

– Ő az, ő Andy Barber – mondta valaki, de nem álltam meg. Négy nap telt el a gyilkosság óta, és már mindenki tudta, hogy én foglalkozom az ügygel. Természetesen kérdezősködni akartak, a gyanúsítottakról, a nyomokról meg az összes többről, de nem mertek megszólítani. Most nem a nyomozás volt a lényeg, hanem az a rideg tény, hogy meghalt egy ártatlan gyerek.

Meggyilkolták! A hír mélyen megrendítette az embereket. Newtonban eddig nem történt említésre érdemes bűncselekmény. A helyiek csupán a híradásokból meg tévéműsorokból ismerték az erőszakot. Azt hitték, hogy az erőszak a város határán kívül marad, és csak a társadalom legalját képező városi csőcseléket érinti. Igen, tévedtek, de nem voltak ostobák, egy felnőtt meggyilkolása nem rázta volna meg őket ennyire. A Rifkin-gyilkosságot az tette olyan mocskossá, hogy a város egyik fiatalkorú lakója is érintett volt benne. Ez sértette a newtoniak önmagukról alkotott képét. Sokáig a következő felirat volt olvasható Newton belvárosában: „A családok közössége, a közösségek családja”, és az is gyakran elhangzott az emberek szájából, hogy Newton „ideális hely a kisgyerekes családoknak”. Ami meg is felelt a valóságnak. Minden sarkon iskolai előkészítő központokba, magántanárokbá, karateegyesületekbe és ifjúsági focicsapatokba botlott az ember. A fiatal szülők a gyerekek paradicsomaként emlegették Newtont. Sokan közülük elegánsan trendi nagyvárosból költöztek ide. Rábólintottak a hatalmas kiadásokra, a lélekromboló monotóniára és a konvencionális életformával járó éremlyítő csalódottságra. Ezek az ambivalens kötődésű lakosok kizárólag azért tartották logikus lépésnek a kertvárosi projektet, mert az „jó a gyerekeknek”. Mindent ennek rendeltek alá.

Ahogy szobáról szobára haladtam, sorra magam mögött hagytam a különböző csoportokat. A kölykök, a halott fiú barátai, a bejárat-hoz közeli szűk oldalhelyiségben zsúfolódtak össze. Halkan, magukba roskadtan beszélgettek. Az egyik lánynak elmaszatolódott a szempillafestéke a sok sírástól. A fiam, Jacob, egy alacsony széken ült, szikáran és nyurgán, kissé félrehúzódva a többiektől. A mobilja kijelzőjét bámulta, ügyet sem vetve a körülötte zajló beszélgetésre.

A gyászoló rokonság – idős nagymamák, csecsemőkorú unokatestvérek – a szomszédos nappaliban csoportosult.

Végül a konyhában bukkantam rá azoknak a gyerekeknek a szüleiére, akik Ben Rifkinnel együtt jártak a newtoni iskolákba. Ők voltak a mieink. Nyolc éve ismertük egymást, azóta, hogy a gyerekeink bekerültek az óvodába. Legalább ezerszer éltük át közösen a reggeli búcsúzkodásokat és a délutáni hazameneteleket, a végtelennek tűnő focimeccseket és az iskolai adománygyűjtő programokat, meg a *Tizenkét dühös ember* emlékezetes előadását. Mégis, egy-két barátságot leszámítva, alig ismertük egymást. Persze egyfajta sorsközösség kötött össze bennünket, de ezt nem lehetett valódi kapcsolatnak nevezni. A legtöbb ilyen laza barátság nem éli túl az érettségit. A Ben Rifkin meggyilkolása utáni első napokban azonban az az illúziónk támadt, hogy nagyon közel állunk egymáshoz. Mintha hirtelen mindannyian meggyíltunk volna egymás előtt.

Rifkinék tágas konyhájában – Wolf főzőlap, Sub-Zero hűtőszekrény, gránitpult, fehér szekrények – a szülők hármás-négyes csoportokba verődve vallottak az álmatlanságról, a szomorúságról, a megingathatatlan rettegésről. Újra meg újra visszakanyarodtak a Columbine középiskolában történt mészárláshoz, szeptember 11-éhez és ahhoz, hogy Ben halála óta tíz körömmel kapaszkodnak a gyerekeikbe. Az este extravagáns hangulatát csak tovább fokozta a függőlámpák terrakotta félgömbjeiből áradó meleg fény. Ebben a kandallótüzet idéző derengésben léptem be a konyhába, ahol a szülők végre megengedték maguknak azt a luxust, hogy minden titkukba beavassák egymást.

Amikor megjelentem a konyhában, az egyik anyuka, Toby Lanzman, éppen előételeket rakosgatott ki egy kínálótálra a konyhaszigeten. Konyharuhát vetett át a nyakán. Az alkarján kidudorodtak

az inak. Toby volt a feleségem, Laurie legjobb barátnője, szinte csak vele sikerült tartós kapcsolatot kialakítanunk. Rájött, hogy a feleségemet keresem, s a helyiség végébe mutatott.

– Az anyákat istápolja – mondta.

– Látom.

– Most mindnyájunkra ráférne egy kis istápolás.

Hümmögtem valamit, zavartan ránéztem Tobyra, és továbbindultam. Toby szeretett uszítani. Csak úgy tudtam védekezni ellene, hogy taktikai visszavonulót fűjtam.

Laurie egy kis csoportosulás közepén állt. Mindig sűrű és zabolátlan haját nagy teknőcmintás csattal fogta laza kontyba a tarkóján. Vigasztalóan simogatta egyik barátnője felkarját. A barátnő olyan készségesen simult hozzá, mint egy hízelgő macska.

Amikor mellé léptem, Laurie a derekam köré csúsztotta a bal karját.

– Szia, édes!

– Ideje indulnunk!

– Andy, azóta ezt hajtogatod, hogy beléptünk ide.

– Ez nem igaz. Legfeljebb gondolatban, de nem hangosan.

– Az arcodra van írva – sóhajtott a feleségem. – Tudtam, hogy külön autóval kellett volna jönnünk.

Egy pillanatra végigmért. Még nem akart hazamenni, de látta rajtam, hogy nyugtalan vagyok, hogy nem bírom a rivaldafényt, hogy nem vagyok beszédes típus – a zsúfolt szobákban zajló fecsegések mindig kimerítettek –, és ezek a tények mind sokat nyomtak a latba. Egy családot is csak ugyanúgy kell kezelni, mint bármilyen más szervezetet.

– Menj csak nyugodtan! – határozta el magát végül. – Én majd hazavitetem magam Tobyval.

– Igen?

– Persze. Miért ne? Vidd Jacobot is!

– Biztos vagy benne? – hajoltam le hozzá (Laurie majdnem harminc centivel alacsonyabb nálam), hogy félhangosan a fülébe súgjam: – Olyan *szívesen* maradnék!

– Menj! Mielőtt meggondolom magam – nevette el magát a feleségem.

A gyászoló nők döbbenten bámultak ránk.

– Menj már! A kabátod az emeleten van, a hálószobában.

Felmentem az emeletre, és egy hosszú folyosón találtam magam. Ide csak tompán szűrődött fel a beszélgetés zaja, ami óriási megkönnyebbülést jelentett a számomra. A tömeg duruzsolása még mindig ott visszhangzott a fülemben. A kabátok keresésére indultam. Az egyik szobában, amely valószínűleg a halott fiú kishúgáé volt, nagy halom kabát tornyosult az ágyon, de az enyém nem volt közöttük.

A szomszéd szoba ajtaja csukva volt. Bekopogtam, bedugtam a fejem és körülnéztem.

A szobában komor volt a hangulat. Az egyetlen fényforrást a szemközti sarokban álló réz padlólámpa jelentette. A halott fiú apja egy fotelben ült a lámpa alatt. Dan Rifkin alacsony, kisportolt testű, finom arcú ember. Mint mindig, most is jól fésült volt. Drágának látszó sötét öltönyt viselt. A hajtókéjén tátongó durván öt centiméteres szakadás jelképezte megtört szívét. Kár egy ilyen drága öltönyért, gondoltam magamban. Dan szeme beesettnek tűnt a félhomályban, kékes, a mosómedvék arcára emlékeztető karikák keretezték.

– Szevasz, Andy! – mondta.

– Elnézést! Csak a kabátomat keresem. Nem akartalak zavarni.

– Nem, gyere, ülj le egy kicsit!

– Nem. Nem akarok zavarni.

– Ülj csak le! Szeretnék kérdezni valamit.

Összeszorult a szívem. Elég gyötrődő hozzátartozót láttam életemben. A munkámmal járt. A meggyilkolt gyerekek szüleinek a legnehezebb, közülük is az apáknak, mert őket arra tanítják, hogy maradjanak sztoikusak, és „viselkedjenek férfi módjára”. Tudományos vizsgálatok szerint a meggyilkolt gyerekek szülei közül sok apa hal meg alig néhány évvel a gyilkosság után, rendszerint szívelégtelenségben. Szó szerint belepusztulnak a fájdalomba. Az ügyész egy ponton rájön, hogy nem veheti magára ezt a sok szenvedést. Nem engedheti, hogy az apa őt is magával rántsa. Így hát a technikai részletekre összpontosít. Ugyanolyan szakmának tekinti a munkáját, mint bárki más. Az a lényeg, hogy megóvja magát a szenvedéstől.

Dan Rifkin azonban hajthatatlan volt. Úgy intett magához, mint egy közlekedési rendőr, és miután láttam, hogy nincs más választásom, óvatosan becsuktam az ajtót, és leültem mellé.

– Iszol valamit? – emelt fel Dan könnyed mozdulattal egy rezes árnyalatú whiskyvel teli poharat.

– Nem.

– Van valami hír, Andy?

– Nem. Sajnos nincs.

Dan bólintott, és csalódottan nézett a szoba sarka felé.

– Mindig is szerettem ezt a szobát. Itt szoktam gondolkodni. Egy ilyen esetet alaposan végig kell gondolni. – *Ne aggódj, jól vagyok*, üzenté az arcára kiülő fanyar mosoly.

– Az biztos.

– Csak egyet nem értek. Miért csinálta az illető?

– Dan, szerintem ne...

– Nem, hallgass meg. Engem... nem kell... nem kell pátyolgatni. Racionális ember vagyok, ennyi az egész. Felmerült bennem néhány

kérdés. Nem a részletekkel kapcsolatban. Eddig mindig a részletekre koncentráltunk: a bizonyítékokra, a bírósági eljárásra. De én racionális ember vagyok, érted? Én racionális ember vagyok, és felmerült bennem néhány kérdés. További kérdések.

Belesüppedtem a székbe, és éreztem, hogy megadóan ernyed el a vállam.

– Rendben. Akkor kezdjük! Ben *jó* srác volt. Ez tény. Természetesen nincs olyan gyerek, aki ilyen büntetést érdemelne. Ezt jól tudom. De Ben tényleg jó srác volt. *Nagyon* jó srác. És még gyerek. Tizennégy éves, az ég szerelmére! Soha nem volt vele semmi baj. Soha. Soha, de soha, de soha! Akkor meg, miért? Mi volt az indíték? És most nem olyan indítékokra gondolok, mint a harag, a nyereségvágy vagy a féltékenység, mert ebben az esetben nyilván nem beszélhetünk hétköznapi indítékról. Nem, egyszerűen nem értem. Ki érezhetett ilyen... ilyen *féktelen dühöt* Bennel szemben, egy gyerekkel szemben? Egyszerűen nem értem. Egyszerűen nem értem.

– Rifkin a homlokára tapasztotta jobb kezének négy ujjbegyét, és körkörösén masszírozni kezdte a bőrét. – Kérdezem én, mitől *mások* ezek az emberek, mint mi? Mert természetesen én is éreztem már ilyesmit, haragot, nyereségvágyat, féltékenységet. Te is, mindenki. De én nem öltem meg senkit. Érted? Mi nem tudnánk embert ölni. De van, aki igen. Miért?

– Nem tudom.

– Kell, hogy legyen logikus magyarázat.

– Nincs. Komolyan nincs.

– De te beszélsz velük, ismered őket. Mit szoktak mondani, mármint a gyilkosok?

– Nem sokat beszélnek.

– De azért megkérdezed tőlük? Nem azt, miért csinálták, hanem hogy miből merítették erőt?

– Nem.

– Miért nem?

– Mert úgysem válaszolnának. Az ügyvédek nem engedik.

– Ügyvédek! – legyintett Dan.

– Nem is nagyon tudnának mit mondani, legalábbis a többség. A filozofikus gyilkosok, akik Chiantival meg lóbabbal meg mindenféle marhasággal ölnek, csak a képzelet szüleményei. Ilyenek csak a filmekben léteznek. Ezek a srácok egyszerű szarháziak. Ha válaszolniuk kéne, valószínűleg a nehéz gyerekkorukra hivatkoznának. Eljátszanák a mártírt. Ez a tapasztalat.

Dan türelmetlenül bólintott, hogy folytassam.

– Dan, fölösleges azzal gyötörnöd magad, hogy okokat keresel. Nincsenek okok. Nincs logika. Legalábbis abban az értelemben, ahogy te gondolod.

Rifkin lejjebb csúszott a fotelben, és olyan gondterhelt képet vágott, mintha alaposan meghányná-vetné magában a hallottakat. Könnyes volt a szeme, de semleges, visszafogott hangon beszélt.

– A többi szülőben is felmerülnek ezek a kérdések?

– Rengeteg minden felmerül bennük.

– Meg szoktad látogatni őket, miután lezárul az ügy? A szülőket.

– Néha.

– Úgy értem, évek múlva.

– Néha.

– És milyenek... milyenek látod őket? Nyugodtnak?

– Akad olyan is.

– De olyan is, aki nem.

– Olyan is, aki nem.

– Mi a titkuk? Azoknak, akiknek sikerül túltenniük magukat a dolgon. Mire kell odafigyelni? Biztosan létezik valami jó módszer. Milyen stratégiát követnek? Mi válik be nekik?

– A külső segítség. A család, a környezet támogatása. Léteznek önszorgító csoportok, azokat is érdemes megnézni. Tudok adni pár címet. Beszéljetek egy pszichológussal! Ő majd elirányít titeket a megfelelő csoporthoz. Érdemes megpróbálni. Egyedül nem fog menni, az biztos. Jó tudni, hogy mások is vannak rajtatok kívül, akik hasonló dolgokon mentek keresztül, és megértenek titeket.

– És a többiek? Azok a szülők, akiknek nem sikerül? Velük mi lesz? Ők soha nem tudják összeszedni magukat?

– Nektek nem kell ettől tartanotok.

– De mégis. Mi lesz velem, velünk?

– Nem fogjuk hagyni, hogy ez megtörténjen. Ne is gondold rá!

– De attól még előfordulhat. Attól még előfordulhat, igaz? Biztos vagyok benne.

– Veletek nem. Ben sem örülne neki.

Csend.

– Ismerem a fiadat – mondta Rifkin. – Jacobot.

– Igen.

– Többször is láttam az iskolánál. Rendes gyerekek tűnik. Magas, jóképű srác. Büszke lehetsz rá.

– Az vagyok.

– Hasonlít rád.

– Igen, azt mondják.

Dan mély levegőt vett.

– Tudod, sokszor eszembe jutnak Ben osztálytársai. Valahogy kötődöm hozzájuk. Szeretném, ha sikeresek lennének az életben.

Láttam őket felnőni, ezért úgy érzem, nekem is közöm van hozzájuk. Fura, mi? Lehet, hogy így próbálok közelebb kerülni Benhez? Azért foglalkozom ennyit a többi gyerekkel? A jelek erre utalnak, nem? Kívülről ez jön le.

– Dan, ne törődj a látszattal! Az emberek azt gondolnak, amit akarnak. Menjenek a fenébe! Ne rágd magad még emiatt is!

Dan tovább masszírozta a homlokát. A gyötrelme akkor sem lehetett volna nyilvánvalóbb, ha sugárban dől belőle a vér. Segíteni akartam neki. Ugyanakkor legszívesebben elmenekültem volna előle.

– Sokat segítene, ha *tudnám*, hogy az ügy megoldódott. Ha megoldod az ügyet, hamarabb megnyugszom. Mert ez a bizonytalanság... teljesen kikészít. Ugye, ha megoldódik az ügy, jobban fogom érezni magam? Ugye, a többi szülőnél is ez volt a helyzet?

– Igen, azt hiszem.

– Nem akarlak siettetni. Nehogy félreérts! Csak úgy érzem, megnyugtató lenne a tudat, hogy az ügy megoldódott, és a fickót... végül *rács mögé juttatták*, és *kivonták a forgalomból*. Tudom, hogy sikerülni fog. Bízom benned. Méghozzá *teljes szívemből*. Nem vonom kétségbe a szakértelmedet, Andy. Csak arra próbáltam célozni, hogy ez nyugtatna meg igazán. Engem, a feleségemet, mindenkit. Ez az egyetlen megoldás, azt hiszem. A börtön. Ezt várjuk tőled.

Aznap este együtt olvassgattunk az ágyban Laurie-val.

– Szerintem nem szabadna ilyen hamar kinyitniuk az iskolát.

– Laurie, ezt már megbeszéltük – feleltem unott hangon. *Legalább ezerszer*. – Jacobnak a haja szála sem görbül. Odavisszük, és elkísérjük a kapuig. Nyüzsögni fognak bent a zsaruk. A gyerek nagyobb biztonságban lesz az iskolában, mint bárhol máshol.

– Na, persze. Ezt ki mered csak így jelenteni? Honnan tudod, mi lesz? Senki sem tudja, ki ez a fickó, hol van, és mire készül.

– Valamikor csak ki kell nyitni az iskolát. Az élet megy tovább.

– Tévedsz, Andy.

– Mégis, meddig várjanak?

– Amíg el nem kapják a tettest.

– Az eltarthat egy darabig.

– Na és? Mi a legrosszabb, ami történhet? Pár napig nem lesz tanítás. Nagy cucc! Legalább biztonságban tudhatjuk a gyerekeinket.

– Sehol sincsenek teljes biztonságban. A világ nagy. Nagy és veszélyes.

– Jó, de akkor is.

A hasamra fektettem a könyvet, olyan volt, mint egy kis tető.

– Laurie, ha folyamatosan zárva tartjuk az iskolát, azzal rossz üzenetet közvetítünk a gyerekeknek. Az iskola alapvetően nem veszélyes hely. Nem szabad hagynunk, hogy a srácok rettegienek tőle. Az a második otthonuk. Szinte az egész napjukat ott töltik. *Szeretnek* ott lenni. Szívesebben vannak a barátaikkal, mint otthon, az ágy alatt, a mumustól rettegielve.

– A mumus már elkapott valakit. Úgyhogy, innentől nem egyszerű mumus.

– Jó, érted, mire akarok kilyukadni.

– Igen, értem, Andy. De szerintem, nincs igazad. Most az a legfontosabb, hogy biztonságban tudjuk a gyerekeinket, mármint fizikailag. Ettől még együtt lehetnek a barátaikkal. De amíg el nem kapják azt a fickót, senki sem garantálhatja, hogy biztonságban vannak.

– Garanciát szeretnél?

– Igen.

– Elkapjuk a tettest – mondtam. – Garantálom.

– Mikor?

– Hamarosan.

– Biztos?

– Szerintem, igen. Mindig elkapjuk.

– Nem mindig. Emlékszel arra a pasasra, aki megölte a feleségét, és egy plédbe csavarva betette a Saab csomagtartójába?

– Őt is elkaptuk. Csak éppen nem tudtuk... na, jó, *szinte* mindig. Szinte mindig elkapjuk a tettest. Ezt biztosan elkapjuk, ígérem.

– És ha tévedsz?

– Ha tévedek, te majd az orrom alá dörgölsz.

– Nem. Úgy értem, ha tévedsz, és megint baja esik valakinek?

– Ez nem történhet meg, Laurie.

A feleségem tehetetlenül ráncolta össze a homlokát.

– Nem veszekszem veled. Folyton falakba ütközöm.

– Nem veszekszünk. Csak vitatkozunk.

– Te jogász vagy, nem érzed a különbséget. Én *igenis* veszekszem.

– Mégis, mit akarsz hallani, Laurie?

– Semmit. Azt akarom, hogy hallgass végig. Tudod, attól, hogy adod a magabiztosat, még nem feltétlenül van igazad. Gondolj csak bele, lehet, hogy veszélybe sodorjuk a saját fiunkat. – Laurie a halántékomhoz nyomta a mutatóujját, és félig játékos, félig dühös mozdulattal csavarta meg. – Gondolkozz már!

Azzal elfordult, az éjjeliszekrényen álló ingatag kupac tetejére fektette a könyvét, majd hátat fordított nekem, és úgy gömbölyödött össze, mint egy felnőtt testbe bújt gyerek.

– Na! – mondtam. – Gyere közelebb!

Apró mozdulatokkal hátratornáztta magát, amíg a háta a mellkasomhoz nem simult. Amíg meg nem érezte a testemből áradó

melegséget vagy határozottságot – vagy amire éppen szüksége volt. Megsimogattam a karját.

– Minden rendben lesz.

Érthetetlen dünnyögés volt a válasz.

– Gondolom, a szex szóba sem jöhet – jegyeztem meg.

– Azt hittem, nem veszekedtünk.

– Én nem is, de te igen. Mindegy, akkor ezúton közlöm veled, nem haragszom, és megbocsátok neked.

– Ha-ha. Inkább neked kellene bocsánatot kérned.

– Bocsánat!

– Ez nem volt valami meggyőző.

– Szívből sajnálom. Komolyan.

– Most pedig ismerd el, hogy nincs igazad!

– Nincs igazam?

– Ismerd el, hogy nincs igazad! Most akarod vagy sem?

– Hm. Először tisztázzuk, ha elismerem, hogy nincs igazam, együtt tölthetek egy szenvedélyes éjszakát egy gyönyörű nővel.

– Azt nem mondtam, hogy szenvedélyes lesz. Csak a szokásos.

– Értem, szóval, ha elismerem, hogy nincs igazam, együtt tölthetem az éjszakát egy gyönyörű nővel, aki egyáltalán nem lesz szenvedélyes, de azért ismer egy-két trükköt. Erről van szó?

– Ismer egy-két trükköt?

– Egy-két fantasztikus trükköt.

– Igen, ügyvéd úr, erről van szó.

A saját éjjeliszekrényemen billegő színes magazinkupac tetejére tettem a könyvemet, McCullough Truman-életrajzát, és lekapcsoltam a lámpát.

– Akkor inkább hagyjuk. Igazam van.

– Mindegy. Azt mondtad, gyönyörű vagyok. Én nyertem.

3. | Újra az iskolában

MÁSNAP KORA REGGEL HANGOKAT, nyöszörgést hallottam a sötétből, Jacob szobájából – és arra ébredtem, hogy a testem már indul is, talpra áll, és csoszogva megkerüli az ágyat. Álomittasan támolýogtam ki a hálószoa homályából a folyosó szürke hajnali fényébe, hogy aztán újból elmerüljek a fiam szobájában honoló sötétségben.

Kitapogattam a fali kapcsolót, és beállítottam a fényerőt. Jacob szobájában szanaszét heverték a cuccok: egy pár ormótlan sportcipő, egy felmatricázott MacBook, egy iPod, tankönyvek, puha kötésű regények, régi baseballkártyákkal és képregényekkel teletömött cipősdobozok. Az egyik sarokban egy régi tévékészülékhez csatlakoztatott Xbox állt. Az Xbox-lemezek – zömmel harci játékok – és a tokjaik kupacba hajigálva heverték a készülék mellett. Az elmaradhatatlan szennyes mellett két halom kimosott, szépen összehajtogatott ruha sorakozott, amelyet Jacob nem volt hajlandó eltenni a szekrénybe, mert egyszerűbb volt közvetlenül a kupac tetejéről leszedni a tiszta holmit.

Egy alacsony könyvespolc tetején trófeák sorakoztak, amelyeket Jacob még az ifúsági focicsapattal nyert. Nem volt egy élsportoló,

de régen minden gyerek kapott valami jutalmat, és a fiam azóta sem mozdította el őket a helyükről. A kis szobrok úgy ültek egymás mellett, szinte láthatatlanul, mint egy sor érdektelen vallási relikvia. Azután ott volt még az 1970-es évekbeli film, *A Sárkány útja* régi plakátja, amelyen Bruce Lee megfeszített testtel mutatja a világnak jól ápolt, ám kemény öklét. („A harcművészetek remekműve! GYÖNYÖRKÖDJ az elképesztő támadásokban! ÁMULJ az acélöklől tiltott rituáléja láttán! SZURKOLJ a fiatal harcosnak, aki egyedül száll szembe a helyi maffiózók gonosz bandájával!”) Olyan méreteket öltött a rendetlenség, hogy Laurie-val egy ideje már nem is veszekedtünk Jacobbal, hogy takarítson ki. Sőt, úgy tettünk, mintha semmit sem vennénk észre belőle. Laurie-nak az volt az elmélete, hogy a rendetlenség Jacob lelkének a kivetülése – ha belépünk a szobájába, mintha a kaotikus kamaszelméjébe lépnénk be –, ezért nincs értelme nyaggatni a fiút. Így jár az, aki egy pszichomókus lányát veszi feleségül. Én csupán egy rendetlen szobát láttam, és valahányszor átléptem a küszöböt, az agyvérzés kerülgetett.

Jacob oldalvást feküdt az ágya szélén, és nem mozdult. Hátrabicsaklott fejével és tátott szájával úgy festett, mint egy üvöltő farkas. Nem horkolt, de nehézkesen vette a levegőt, kicsit meg volt fázva.

– N-n – nyöszörögte két szuszogás között. *Ne! Ne!*

– Jacob! – súgтам oda neki. – Jake! – simogattam meg a fejét.

Másodszor is felkiáltott. Szeme idegesen rebbent a szemhéja mögött.

Odakint csörömpölve haladt el egy szerelvény, az első bostoni vonat a Riverside-vonalon, amely minden reggel 6:05-kor ért a házukhoz.

– Rosszat álmodtál – mondtam Jacobnak.

Örömmel töltött el, hogy megnyugtathatom a fiamat. A helyzet olyan nosztalgikus érzéseket keltett bennem, amelyek kifejezetten a szülők sajátjai, homályosan felsejlett egy régi emlék, amikor lefekvés előtt mindig azt kérdeztem a három-négy éves Jake-től: „Ki szereti Jacobot?”, mire ő azt felelte: „Apa.” Minden este ezzel búcsúztunk el egymástól lefekvés előtt. De Jake-et soha nem kellett megnyugtattani. Meg sem fordult a fejében, hogy az apukák akár el is tűnhetnek, az ő apukájáról legalábbis nem feltételezett ilyesmit. Valójában nekem volt szükségem megerősítésre. Én nem nagyon számíthattam apámra. Alig ismertem. Így hát megfogadtam, hogy a saját gyermekeimnek nem kell átélniük azt, amit nekem, ők soha nem fogják megtudni, milyen érzés apa nélkül felnőni. Milyen különös, hogy néhány év múlva Jake fog elhagyni *engem*. Egyetemre megy, én pedig kénytelen leszek lemondani mindennapos atyai feladataimról. Egyre ritkábban látom majd a fiamat, és a kapcsolatunk végül kimerül az ünnepi látogatásokban meg az egy-két nyári hétvégében. Elképzelhetetlennek tűnt. Mi lesz velem, ha már nem Jacob apjaként élem az életet?

És máris megfogalmazódott a következő gondolat, amely az adott körülmények között elkerülhetetlennek tűnt: kétség sem férhet hozzá, hogy Dan Rifkin is óvni akarta a fiát, legalább annyira, mint én, és ahhoz sem férhet kétség, hogy hozzám hasonlóan, ő sem készült fel az elválásra. De Ben Rifkin most a halottkém hűtőkamrájának egyik rekeszében feküdt, míg a fiam a jó meleg ágyában, és a két gyereket csak a szerencse különböztette meg egymástól. Szégyellem bevallani, de arra gondoltam: *Hála istennek! Hála istennek, hogy az ő gyerekét ragadta el, nem az enyémet.* Nem bírtam volna elviselni ekkora veszteséget.

Letérdeltem az ágy mellé, átöleltem Jacobot, és a fejére hajtottam a fejemet. Megint megrohantak az emlékek. Amikor Jake még kicsi volt, ébredés után mindig áttámolygott az ágyunkhoz, hogy oda-bújhasson hozzám. Most elképesztően nagynak, csontosnak és kamaszosnak tűnt a hónom alatt. Jóképű volt, sötét, göndör hajú, pirospozsgás. Tizennégy éves. Ha ébren lenne, természetesen nem engedné, hogy átöleljem. Az elmúlt években kissé durcássá, zárkózottá és idegesítővé vált. Időnként olyan érzésem támadt, mintha egy idegennel osztanánk meg az otthonunkat – egy meglehetősen ellenséges idegennel. Tipikus kamasz, mondta Laurie. Különböző személyiségeket erőltet magára, hogy végül örökre maga mögött hagyja gyerekkori énjét.

Meglepődtem, hogy az érintésem ilyen megnyugtatóan hat Jacobra, és megálljt parancsol a rémálmoknak. A fiam nagyot sóhajtott, és átfordult a másik oldalára. A légzése egyenletessé vált, és mély álomba merült, sokkal mélyebbe, mint amilyenbe én valaha is képes lennék. (Ötvenegy éves koromra elfelejtettem, hogyan kell aludni. Éjszaka többször is felébredtem, és csak ritkán aludtam négy-öt óránál többet.) Örültem, hogy sikerült megnyugtatom a fiamat, de ki tudja? Talán észre sem vette, hogy ott vagyok.

Aznap reggel mind a hárman feszültek voltunk. A tény, hogy a McCormick-iskola alig öt nappal a gyilkosság után újból kinyitott, kissé megviselte az idegrendszerünket. Rutinszerűen zajlott a reggel – zuhanyozás, kávé és zsemle, egy pillantás az e-mailekre, a sporteredményekre meg a hírekre –, de közben tükön ültünk. Már fél hétkor fenn voltunk, ám úgy elpiszmogtuk az időt, hogy végül késve indultunk, ami tovább fokozta a szorongásunkat.

Laurie izgult a legjobban. Szerintem nem csak Jacobot féltette. Felizgatta a gyilkosság, úgy megrendült, mint az egészséges emberek, amikor először lesznek súlyos betegek. Az ember azt hinné, ha valaki egy ügyéssel él együtt, jobban kezeli ezeket a dolgokat, mint a szomszédjai. Laurie-nak tudnia kellett volna, hogy – ezt este a köszívűségem és a botfűlűségem nem engedte kimondani – az élet *tényleg* megy tovább. A végén a legbrutálisabb erőszak is bírósági ügyé szelídjül: egy köteg irattá, néhány tárgyalássá, egy tucat izzadtan dadogó tanúvá. A világ elfordítja a tekintetét, és miért is ne tenné? Emberek halnak meg, páran erőszak által. Igen, ez tragikus, de egy ponton túl már nem olyan felkavaró, legalábbis egy rutinos ügyész számára. Laurie számtalan ilyen ciklusnak volt már szemtanúja, de ettől még nem sikerült gyorsabban megemésztenie, hogy az erőszak végül az ő életébe is betört. Minden mozdulata erről árulkodott, csakúgy, mint a görnyedt testtartása, meg a fojtott hangja. Igyekezett fenntartani a látszatot, de nehezen birkózott a feladattal.

Jacob mereven bámulta a MacBookját, és csendben kérődzött a gumyszerű, mikróban felmelegített mirelit zsemléjén. Laurie, mint mindig, most is próbálta kizökkenteni ebből az állapotból, de a fiú nem hagyta magát.

– Hogy érzed magad, Jacob?

– Nem tudom.

– Ideges vagy? Aggódsz? Vagy mi?

– Nem tudom.

– Hogyhogy nem tudod? Arra vársz, hogy más mondja meg helyetted?

– Anya, most nincs kedvem beszélgetni.

Mi ragaszkodtunk hozzá, hogy Jacob ezzel az udvarias kifejezéssel adja tudtunkra, ha a háta közepére sem kíván minket. De mostanában

olyan sűrűn és olyan gépiesen ismételte: „Most nincs kedvem beszélgetni”, hogy minden udvariasság kiveszett a kijelentéséből.

– Jacob, legalább annyit mondj, hogy nincs semmi bajod, hogy ne kelljen halálra izgulnom magam.

– *Most* mondtam. Nincs kedvem beszélgetni.

Laurie elkeseredetten nézett rám.

– Jake, anyád kérdezett valamit. Nem esik le a korona a fejedről, ha válaszolsz neki.

– *Jól* vagyok.

– Szerintem, anyád ennél részletesebb választ vár.

– Apa, lécci! – Jacob ismét a számítógépre szegezte a tekintetét.

– A gyerek azt mondja, jól van – vontam meg a vállam.

– Én is hallottam. Köszönöm!

– Ne parázz már, anya! Minden okés!

– És veled mi a helyzet, drágám?

– *Jól* vagyok. Most nincs kedvem beszélgetni.

Jacob savanyú pillantást vetett rám.

Laurie kelletlenül elmosolyodott.

– Egyre jobban bánom, hogy nincs egy lányom. Sokkal kiegyensúlyozottabbak lennének az erőviszonyok, és lenne kivel beszélgetnem. Mintha két sült hallal élnék együtt.

– Egy feleség is megoldaná a problémádat.

– Ez már nekem is megfordult a fejemben.

Közösen kísértük el Jacobot az iskolába. Szinte az összes szülő így tett, ezért nyolc órára karneváli tömeg gyűlt össze az épület előtt. Kisebb forgalmi dugó keletkezett a sok Honda minibusz, családi szedán és terepjáró miatt. A közelben dobozokkal és antennákkal felszerelt közvetítőkocsik parkoltak. Az íves kocsifelhajtó mindkét végét rendőrségi kordon torlaszolta el. A bejáratnál egy newtoni

rendőr posztolt. Társa az iskola előtt álló járőr-kocsiban várakozott. A nehéz hátizsákok alatt görnyedő diákoknak ezeken az akadályokon kellett keresztülverekedniük magukat, hogy eljussanak az épületig. A szülők a járdán lézengtek, vagy egészen a bejáratig kísérték a gyerekeiket.

Én csaknem egy háztömbnyivel távolabb tudtam leparkolni a minibusszal. Tátott szájjal ültünk a kocsiban.

– Hű! – dünnyögte Jacob.

– Hű! – helyeselt Laurie.

– Ez durva – így Jacob.

Laurie szemmel láthatóan megrendült. Hosszú ujjakkal és gyönyörű, természetesen rózsaszín körmökkel ékesített bal keze ernyedten lógott a kartámaszról. A feleségem mindig is szép, elegáns kezekkel büszkélkedhetett, anyám tömpe ujjú mosónőkeze kutya-mancsnak hatott Laurie kacsója mellett. Oldalra nyúltam, megfogtam Laurie kezét, és úgy kulcsoltam össze ujjaimat az övéivel, hogy a két kéz öklöt alkosson. Egy pillanatra elérzékenyültem a látványtól. Biztatóan néztem a feleségemre, és kurtán megráztam összefonódott kezünket. Ez az én mércémmel mérve hisztérikus érzelemkitörésnek számított, Laurie hálából meg is szorította a kezem. Majd ismét a szélvédőn túlra emelte a tekintetét. Sötét hajába ezüstös szálak vegyültek. Halvány ráncok futottak szét a szeme meg a szája sarkából. De a felszín mögül felsejlett a fiatalabb, hamvas arca is.

– Mi van?

– Semmi.

– Mit bámulsz?

– A feleségem vagy. Bármikor megbámulhatlak.

– Ez a szabály?

– Igen. Szabadon bámulhatlak, fixírozhatlak, stírolhetlek, amikor csak akarom. Nekem elhiheted. Ügyvéd vagyok.

A jó házasság közös emlékek hosszú sorát vonszolja maga mögött. Egy szó vagy gesztus, de akár egy hangszín is rengeteg emléket képes felidézni. Laurie-val több mint harminc éve flörtölgetünk egymással, azóta, hogy megismerkedtünk az egyetemen, és rögtön egymásba habarodtunk. Ma már persze máshogy festenek a dolgok. Ötvenegy évesen a szerelem már nem lángol akkora hévvel. Szépen eléldégtünk egymás mellett. De nem felejtettük el, hogyan kezdődött a kapcsolatunk, és ha arra a ragyogó fiatal lányra gondolok, még most, életem derekán is megborzongok a szerelemtől, amely halványan még mindig itt pislákol bennem, akár egy örökmécses.

Elindultunk az iskola felé, és felkapaszkodtunk a kis dombra, amelynek tetején az épület állt.

Jacob kettőnk között poroszkált. Kifakult barna, kapucnis felsőt, kinyúlt farmert és Adidas Superstar baseballsapkát viselt. Hátizsákját a jobb vállára vetette. A haja kicsivel hosszabb volt a kelleténél. Lelógott a fülére, elől pedig majdnem eltakarta a szemöldökét. Egy bátrabb fiú tovább feszítette volna a húrt, és gótként, hipszterként vagy más lázadóként állította volna be magát, de Jacob nem az a típus volt. Csupán egy leheletnyi nonkonformitást mert bevállalni. Ábrándos mosoly ült az arcán. Úgy tűnt, élvezi a felhajtást, ami, többek között, tagadhatatlanul színt vitt a nyolcadik osztály egyhangúságába.

Amikor odaértünk a bejáráthoz, három fiatal anyuka csapott le ránk, akiknek a gyerekei mind Jacob osztályába jártak. Toby Lanzman – a nő, akivel Rifkinéknél találkoztam – volt a legerőszakosabb és a legrámenősebb közülük, igazi hangadó típus. Fényes fekete futónadrágot és karcsúsított pólót viselt, lófarokba fogott haját

a baseballsapka hátsó nyílásán vezette ki. Toby megrögzött atléta volt. A teste áramvonalas, az arca sovány. Apukaszemmel nézve izomossága egyszerre hatott izgalmasnak és félelmetesnek, de ettől még mágnesként vonzotta az embert. Szerény véleményem szerint Toby önmagában többet ért, mint az összes szülő együttvéve. Az a fajta barát volt, akire az ember bizton számíthat a bajban. Az a fajta, aki nem hagy cserben.

Ha Toby volt a csapatkapitány, akkor Laurie a banda érzelmi központja – a szíve, és valószínűleg az agya is. Laurie-t mindenki a bizalmába avatta. Amikor valami rosszul sült el, valamelyik anyukának megszűnt a munkahelye, félrelépett a férje, vagy nehezen tanult a gyereke, Laurie-t hívta segítségül. Ezeket a nőket kétségtelenül ugyanaz vonzotta Laurie-ban, ami engem is, hogy olyan gondoskodó, mint egy tyúkanyó. Érzelmesebb pillanataimban felmerült bennem a gyanú, hogy ezek a nők tulajdonképpen a riválisaim, mert ugyanazt akarják Laurie-tól, amit én. Elismerést, szeretetet. Ezért, amikor így együtt láttam a kis családot – Tobyval a szigorú apa, Laurie-val a melegszívű anya szerepében –, önkéntelenül is feltámadt bennem a féltékenység, mert úgy éreztem, kimaradok valamiből.

Ott csoportosultunk Toby körül a járdán, aki sajátos, számomra kiismerhetetlen protokoll szerint üdvözölt minket: Laurie-t megölelte, nekem két puszit nyomott az arcomra – *mmah*, nyögte a fülembe –, Jacobnak pedig épp csak odaköszönt.

– Hát nem szörnyű? – sóhajtotta.

– Teljesen le vagyok dőbbenve – vallotta be Laurie, aki megkönnyebbült, hogy végre a barátnői között lehet. – Egyszerűen nem bírom megemészteni. Nem tudom, mit gondoljak. – Arckifejezése inkább zavarról árulkodott, mint szomorúságról. Nem tudta hova tenni a történeteket.

– És te, Jacob? – mérte végig Toby Jacobot, szemmel láthatóan fűtyülve a köztük lévő korkülönbségre. – Hogy vagy?

– Jól – vonta meg a vállát Jacob.

– Kezdődhet a sulis?

Jacob újabb, az előzőnél is nagyobb vállrándítással intézte el a kérdést – egészen a füléig húzta fel a vállát, aztán leengedte –, hogy mindenki lássa, nem szereti, ha pisisnek nézik.

– Siess, Jake, nehogy elkéss! – szólaltam meg. – Még át kell esned a biztonsági ellenőrzésen.

– Ja, jó. – Jacob úgy emelte égnek a tekintetét, mintha ez a nagy felhajtás is csak a szülők gyógyíthatatlan együgyűségét bizonyítaná. Hát, nem veszik észre, hogy már késő?

– Menj csak! – viszonyoztam a mosolyát.

– Nincs nálad fegyver vagy szúró- és vágóeszköz? – kérdezte Toby vigyorogva. Az irányelvet idézte, amelyet az iskolaigazgató küldött ki e-mailben, pontosan meghatározva az iskola új biztonsági intézkedéseit.

Jacob lejjebb engedte a hátizsákot a vállán a hüvelykujjával.

– Csak könyvek.

– Rendben. Akkor indulás! Hátha ragad rád valami.

Jacob hátraintett a jóindulatúan mosolygó felnőtteknek, majd keresztülcammogott a rendőrségi kordonokon, és csatlakozott az ajtó felé özönlő tanulók áradatához.

Miután távozott, a nők arcáról leolvadt az erőltetett mosoly. Az aggodalom teljes súllyal nehezedhetett a vállukra.

Még Toby hangja is elkínzottnak hatott.

– Beszél valaki Dan és Joan Rifkinnel?

– Nem hiszem – felelte Laurie.

– Pedig kellene. Kutya kötelességünk.

– Szegény emberek! El sem tudom képzelni, mit érezhetnek.

– Szerintem, senki sem tudja, mit mondjon nekik. – Ezt Susan Frank mondta, az egyetlen nő a csapatban, aki munkához öltözött. Ügyvéd lévén szürke gyapjúkosztümöt viselt. – Úgy értem, *mit* lehet mondani ilyenkor? Mi a fenét mondhatnánk nekik ezek után? Ez olyan... nem is tudom, elkeserítő!

– Semmit – helyeselt Laurie. – Legalábbis semmi okosat. De nem az számít, mit mondunk, hanem hogy ne hagyjuk magukra őket.

– Érezzék, hogy törődünk velük – visszhangozta Toby. – Ennyit tehetünk, éreztetjük velük, hogy ránk számíthatnak.

– Te mit gondolsz, Andy? – fordult hozzám az utolsó jelenlévő, Wendy Seligman. – Neked biztos nagy rutinod van ebben. Hogy mit kell mondani a családnak egy ilyen eset után.

– Többnyire nem mondok semmit. Az ügyre szorítkozom, nem beszélek másról. Úgysem tudnék segíteni.

Wendy családottan bólintott. Sótlan alaknak tartott, olyan férjnek, akit el kell viselni, mint a házasság kényszerű velejáróját. Ő Laurie-t tisztelte, aki, úgy tűnt, mind a három női szerepben kiválóan megállja a helyét: feleségként, anyaként és csak utolsósorban önmagaként. Ha Laurie érdekesnek talál engem, gondolhatta magában Wendy, nyilván van egy rejtett oldalam, amit nem akarok mindenki előtt feltárni. Vagyis, lehet hogy *én* tartom sótlannak *őt*, és nem erőltetem meg magam, ha beszélgetni akar velem. Wendy elvált asszony, az egyetlen elvált vagy egyedülálló anyuka a csapatban, és hajlamos volt azt hinni, hogy a többiek nagyítóval keresik benne a hibákat.

Toby próbálta feldobni a hangulatot.

– Évekig szenvedtünk, hogy távol tartsuk a gyerekeket a játék fegyverektől meg az erőszakos tévéműsoroktól és videojátékoktól. Úristen, Bobbal még vízipisztolyozni sem engedtük a srácokat, kivéve,

ha valami jól álcázott darabról volt szó. És még akkor sem pisztoly-nak hívtuk őket, hanem „spricninek”, mintha a gyerekek *nem tudnák*, mi a helyzet. Erre itt van ez. Olyan... – emelte égnek a kezét komikus ingerültséggel.

De senki sem vette a poént.

– Ironikus – helyeselt Wendy komoran, nehogy megsértse Tobyt.

– Bizony – sóhajtott fel Susan, persze Toby kedvéért.

– Azt hiszem, mi szülők túlbecsüljük a szerepünket – mondta Laurie. – A gyerekek olyanok, amilyenek. Nem tudjuk megváltozni a világot.

– Ezek szerint nyugodtan odaadhattam volna a srácoknak azt a hülye vízpisztolyt?

– Valószínűleg. Ami Jacobot illeti... nem is tudom. Néha eltűnődöm, számít-e tulajdonképpen, mi mindent tettünk meg a kedvéért és mennyit aggódtunk miatta. Régen is olyan volt, mint most, csak kisebb. És ez minden gyerekre igaz. Egyik sem változott sokat gyerekkora óta.

– Igen, de a mi nevelési stílusunk sem változott. Lehet, hogy ugyanazt tanítjuk nekik.

– Nekem nincs nevelési stílusom – így Wendy. – Az ösztöneim-re hallgatok.

– Én is – így Susan. – Mint mindenki. Kivéve Laurie-t. Laurie, neked egyéni nevelési stílusod van. Neked is, Toby.

– Á, dehogy!

– De igen! Talán még utána is olvastál a dolgoknak.

– Én ugyan nem – tette fel Laurie a kezét, mintha azt mondaná: *Ártatlan vagyok*. – Különbem meg, szerintem csak áltatjuk magunkat, amikor azt mondjuk, ilyenné vagy olyanná tudjuk formálni a gyerekeinket. Ezek többnyire veleszületett dolgok.

A nők lopva összenéztek. Lehet, hogy Jacob veleszületetten olyan, amilyen, de az ő gyerekeik nem. Ők mások, mint Jacob.

– Ti ismertétek Bent? – kérdezte Wendy. Ben Rifkinre gondolt, a gyilkosság áldozatára. Senki sem ismerte. Csupán sajnálatból emlegették a keresztnévén.

– Nem. Dylan nem barátkozott vele – válaszolt Toby. – Ben nem volt valami nagy sportember.

– Néhány órára együtt jártak Maxszel – így Susan. – Láttam őt. Rendes gyerekeknek tűnt, de ki tudja?

– Ezeknek a kölyköknek külön kis életük van – mondta Toby. – Biztos vagyok benne, hogy mindegyik titkol valamit.

– Ahogy mi is – tette hozzá Laurie. – Ahogy mi is az ő korukban.

– Én jó kislány voltam – jegyezte meg Toby. – Az én szüleimnek nem kellett aggódniuk miattam.

– Én is jó kislány voltam – vágta rá Laurie.

– Azért *annyira* nem – szóltam közbe.

– Az voltam, amíg meg nem ismertelek. Te rontottál el.

– Tényleg? Akkor büszke lehetek magamra. El ne felejtsem megemlíteni az önéletrajzomban.

Nem volt illendő ilyesmivel viccelődni a halott gyerek kapcsán. El is szégyelltem magam a nők előtt, akik fejlettebb érzékenységgel rendelkeztek, mint én.

Síri csönd támadt, majd Wendy felkiáltott:

– Istenem, szegény emberek! Szegény anyuka! Itt ácsorgunk, és azt mondogatjuk, hogy „az élet megy tovább, gyerünk vissza az iskolapadba”, miközben ők soha többé nem látják viszont a gyerekeiket. – Wendy szeme könnybe lábadt. *Még belegendolni is szörnyű, egy nap, önhibádon kívül...*

Toby előrelépett, hogy megölelje a barátnőjét, Laurie és Susan pedig Wendy hátát simogatta.

Egy darabig kirekesztetten ácsorogtam mellettük néma, megértő arckifejezéssel – kényszeredett mosollyal, ellágyult tekintettel –, de aztán, mielőtt kitört volna az össznépi zokogás, kimentettem magam, és elindultam, hogy megnézzem az iskola bejáratánál felállított biztonsági állomást. Nem egészen értettem, miért gyászol ennyire Wendy egy számára ismeretlen gyereket. Végül arra jutottam, hogy ez is az érzelmi kiszolgáltatottság jele. Ráadásul azzal, hogy Wendy a tegnapi szavaimat idézte, „az élet megy tovább”, annak a veszekedésnek az emlékeit idézte fel Laurie-ban, amit alig pár perce sikerült elsimítani. Mindent összevetve, ez volt a legalkalmasabb pillanat, hogy lelépjek.

Elindultam az aulában felállított biztonsági állomás felé. Egy hosszú asztalból állt, ahol motozással kutatták át a kabátokat meg a hátizsákokat, továbbá egy elkülönített területből, ahol a newtoni rendőrök, két nő és két férfi, fémdetektorral vizsgálta át a gyerekeket. Jake-nek igaza volt, nevetséges komédiának tűnt az egész. Semmi sem indokolta, hogy bárki azt feltételezze, valamelyik diák fegyvert csempészne be az iskolába, vagy a gyilkos bármiféle kapcsolatban állna az iskolával. A holttestet még csak nem is az iskola területén találták meg. Nyilván csak az aggódó szülőket próbálták megnyugtatni a nagy felhajtással.

Amikor odaértem, éppen szünetelt a rituálészerű átvizsgálás. Egy fiatal lány egyre emeltebb hangon tárgyalt az egyik rendőrrel, miközben annak társa karba font kézzel szorította mellkasához a detektort, mintha arra készülne, hogy szükség esetén lesújtson a lányra. Hamarosan kiderült, azon folyt a purparlé, hogy a lány pulóverén a „F-C-U-K” felirat díszelgett. A rendőr „hangulatkeltőnek”

bélyegezte az üzenetet, így, az iskola sebtében rögtönzött biztonsági szabályainak megfelelően, el akarta kobozni a ruhadarabot. A lány elmagyarázta neki, hogy a rövidítés egy ruházati márkát jelöl, amely bármelyik bevásárlóközpontban kapható, de még ha „csúnya szónak” is számít, mi benne a *hangulatkelő*? A lány nem értette, miért kellene átadnia a méregdrága pulóverét, és végignéznie, hogy egy rendőr ok nélkül a kukába dobja azt. Patthelyzet alakult ki.

Ellenfele, a rendőr, görnyedt háttal állt előtte. A nyaka olyan meredek szögben dőlt előre, hogy a feje jóval a teste elé került, ami keselyűszerű külsőt kölcsönzött neki. Amikor meglátott, kihúzta magát, és hátraszegte a fejét, amitől jókora tokája keletkezett.

– Minden rendben? – kérdeztem tőle.

– Igen, *uram*.

Igen, *uram*. Ki nem állhattam a hadseregtől átvett modorosságokat, az állatonai rangokat meg a szolgálati hierarchiát.

– Pihenj! – mondtam viccesen, mire a rendőr megszégyenülten szegte le a fejét.

– Szia! – szólítottam meg a lányt, aki hetedikes vagy nyolcadikos lehetett. Nem voltam biztos benne, hogy Jacob osztálytársa, de akár az is lehetett.

– Jó napot!

– Mi a probléma? Talán tudok segíteni.

– Maga Jacob Barber apja, ugye?

– Így van.

– De, ugye, nem zsaru?

– Én vagyok a kerületi ügyész. Téged hogy hívnak?

– Sarah.

– Sarah. Oké, Sarah, mi a gond?

A lány egy darabig habozott. Aztán hadarni kezdett:

– Hát, én csak azt próbálom megmagyarázni a biztos úrnak, hogy fölösleges elkoboznia a pulóveremet, inkább beteszem a szekrényembe vagy kifordítom, *tökmindegy*. Mert nem tetszik neki, ami rá van írva, nem mintha bárki is *észrevenné*, és különben sincs vele semmi baj, ez csak egy szó. Ekkora... – Az utolsó szó kimondatlan maradt: *baromságot*.

– Nem én hozom a szabályokat – védekezett a rendőr ostobán.

– Ez a szó nem jelent *semmit*! Ezt próbálom elmagyarázni! A biztos úr félreérti az egészet! De oké, mondtam neki, hogy *elteszem*. Nem is egyszer! Hanem legalább egymilliószor, de nem képes fel fogni. Ez nem igazság.

A lány a könnyeivel küszködött, amiről eszembe jutott az a felnőtt nő, akit szintén a sírás határán hagytam faképnél az imént. Úristen, hát sehol sincs nyugtom?

– Nos – fordultam a rendőrhöz –, szerintem elegendő lesz, ha a kislány a szekrényében hagyja a pulóverét. Nem tudom elképzelni, mi baj származhatna belőle. Vállalom a felelősséget.

– Maga a főnök. Azt tesszük, amit mond.

– Viszont holnap – mondtam a lánynak, hogy a rendőrt is kiengezteljem – inkább ne ebben a pulóverben gyere!

Rákacsintottam, mire összeszedte a holmiját, és fürgén eliszkolt.

A sértődött rendőr mellé álltam, és együtt néztünk ki az iskola kapuján át az utcára.

Egy darabig hallgattunk.

– Helyesen járt el – szólaltam meg végül. – Nem kellett volna beletütnöm az orromat.

Persze mind a két mondat baromság volt. És ezt a rendőr is tudta. De mit tehetett volna? Ugyanannak a szolgálati hierarchiának hála, ami arra kényszerítette, hogy érvényt szerezzen egy hülye

szabálynak, most ennek az olcsó öltönyben feszítő hájfejű ügyvédnek is kénytelen volt behódolni, akinek fogalma sincs arról, milyen nehéz rendőrnek lenni, és milyen kevés szó esik a rendőrök munkájáról azokban a rendőrségi jelentésekben, amelyek végül a dilettáns, világtól elrugaskodott kerületi ügyészeknél kötnek ki, akik olyan elzártan élnek a bíróságon, mint apácák a zárdában.

Pfff!

– Semmiség – felelte a rendőr.

Tényleg az volt. De azért még elidőztem mellette egy darabig, egyfajta egységfrontot alkotva vele, hogy kétség se férhessen hozzá, kinek a csapatát erősítem.